

POSTANOWIENIE

11 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Monika Koba

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 11 kwietnia 2025 r. w Warszawie
skarg kasacyjnych Banku spółki akcyjnej w W. oraz K.B.
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 21 kwietnia 2021 r., I AGa 140/19,
w sprawie z powództwa Banku spółki akcyjnej w W.
przeciwko K.B.
o zapłatę,

1. oddała skargę kasacyjną pozwanego;

**2. uchyła zaskarżone postanowienie w zakresie żądania
powoda zasądzenia od pozwanego odsetek umownych za
opóźnienie od dnia 15 września 2016 r. do dnia zapłaty od kwot:**

- od kwoty należności głównej 1 000 000 zł;**
- od kwoty należności głównej 314 811,84 zł;**
- od kwoty należności głównej 964 993,94 zł;**
- od kwoty należności głównej 3 710 236,66 zł;**
- od kwoty należności głównej 4 386 825,10 zł;**
- od kwoty należności głównej 862 748,00 zł.**

**oraz w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach
postępowania przed sądami obu instancji i w tych granicach
przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie do
ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

Monika Koba

Dariusz Dończyk

Karol Weitz

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 5 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie z powództwa Banku Spółki Akcyjnej w W. przeciwko K.B. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwoty (wyszczególnione w wyroku) stanowiące łącznie kwotę 2 293 303,84 zł i orzekł o kosztach procesu, oddalając powództwo w pozostałej części, tj. co do kwoty 11 605 650,32 zł, w tym w zakresie części dochodzonych odsetek i orzekł o kosztach procesu.

Sąd wskazał, że pomiędzy stronami zawisło sześć postępowań, które zostały połączone do wspólnego rozpoznania. Postępowania te dotyczyły zobowiązań pozwanego wobec powodowego banku z tytułu zawartych między stronami umów kredytowych, przy czym w niektórych z nich wydane zostały nakazy zapłaty.

Sąd ustalił, że 21 grudnia 2012 r. strony zawarły umowę kredytu konsolidacyjnego, na podstawie której powód miał udzielić pozwanemu na warunkach określonych w tej umowie kredytu który miał być przeznaczony na spłatę jego zobowiązań z tytułu wcześniejszych kredytów. Środki z tego kredytu nigdy nie zostały jednak uruchomione. Sąd Okręgowy potraktował umowę kredytu konsolidacyjnego jako odnowienie skutkujące umorzeniem części zobowiązań pozwanego wobec powoda.

Apelacje od wyroku z 5 listopada 2018 r. złożyły obie strony. W toku postępowania apelacyjnego pismem z 17 listopada 2020 r. powód w związku z uzyskaniem tytułu egzekucyjnego w postępowaniu restrukturyzacyjnym wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i wydanych wcześniej nakazów zapłaty oraz o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego odsetek umownych za opóźnienie od 15 września 2016 r. od wyszczególnionych przez siebie kwot zobowiązań pozwanego, które to odsetki nie zostały objęte przedmiotowym tytułem egzekucyjnym.

Postanowieniem z 21 kwietnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie uchylił zaskarżony wyrok oraz wydane w sprawie nakazy zapłaty i umorzył postępowanie w sprawie oraz orzekł o kosztach procesu za obie instancje.

Sąd ustalił, że postanowieniem z 15 września 2016 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie otworzył postępowanie układowe w stosunku do pozwanego, którego przedmiotem były także wierzytelności objęte niniejszym postępowaniem. Wierzytelności te zostały uznane przez nadzorcę sądowego w spisie wierzytelności z 2 czerwca 2017 r. na łączną kwotę 14 511,987,41 zł. Sprzeciw pozwanego co do spisu wierzytelności został prawomocnie odrzucony, a wnioski o wykreślenie wierzytelności powoda oddalone. Prawomocnym postanowieniem sędziego-komisarza z 15 stycznia 2019 r. spis wierzytelności został zatwierdzony. Układ z udziałem powoda jako wierzyciela został przyjęty na zgromadzeniu wierzycieli 21 stycznia 2020 r. i zatwierdzony postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z 30 czerwca 2020 r., które stało się prawomocne. Sąd ocenił, że w sprawie zachodzi zbędność wyrokowania w rozumieniu art. 355 k.p.c. zarówno w zakresie należności głównej, jak i odsetek, gdyż wierzytelności powoda objęte niniejszym postępowaniem zostały w całości objęte układem, który podlegać będzie realizacji zgodnie z jego postanowieniami. Zgodnie z art. 76 ust. 1 i art. 79 ust.2 ustawy z 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, spis wierzytelności obejmuje wierzytelności osobiste w stosunku do dłużnika powstałe przed dniem otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego wraz z odsetkami od wierzytelności pieniężnej w kwocie naliczonej do dnia poprzedzającego dzień otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego włącznie. Zgodnie z art. 150 ust. 1 pkt 2 Prawa restrukturyzacyjnego, układ obejmuje wszelkie odsetki, zarówno dotychczasowe, jak i aktualne, naliczone za okres od dnia otwarcia postępowania. Wobec tego odsetki za okres od dnia otwarcia postępowania układowego, choć nie podlegają ujęciu w spisie wierzytelności, to pozostają objęte restrukturyzacją. W efekcie Sąd uznał, że w sprawie doszło do zbędności wyrokowania. Zgodnie z art. 102 Prawa restrukturyzacyjnego po prawomocnym zatwierdzeniu układu wyciąg z zatwierdzonego spisu wierzytelności, łącznie z wypisem prawomocnego postanowienia zatwierdzającego układ, stanowi tytuł egzekucyjny przeciwko dłużnikowi. Sąd uznał zasądzenie odsetek zgodnie

z żądaniem powoda za zbędne, gdyż wobec faktu, że w czasie wykonywania układu objęte nim wierzytelności podlegają zaspokojeniu na jego warunkach, bezpodstawne byłoby generowanie tytułu egzekucyjnego na przyszłość.

Skargę kasacyjną od postanowienia z 21 kwietnia 2021 r. wywiódł powód. Zaskarżając je w części dotyczącej umorzenia postępowania w zakresie odsetek umownych Zarzucił naruszenie art. 355 w związku z art. 386 §3 i z art. 391 §1 k.p.c. Na tej podstawie wniósł o uchylenie postanowienia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Drugą skargę kasacyjną od postanowienia z 21 kwietnia 2021 wywiódł pozwany. Zaskarżając to postanowienie w całości zarzucił naruszenie art. 386 § 3 w związku z art. 355 k.p.c. Na tej podstawie wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powodowego banku zasługiwała na uwzględnienie. Przy założeniu, że przyczyną umorzenia postępowania w sprawie była zbędność wyrokowania wskutek następczego odpadnięcia interesu prawnego powoda w uzyskaniu ochrony prawnej wobec uzyskania przez niego tytułu egzekucyjnego opiewającego na wierzytelności objęte niniejszym postępowaniem należało uznać, że tak ujęta przesłanka umorzenia postępowania mogła działać tylko w granicach, na które opiewał tytuł egzekucyjny. Skoro nie obejmował on odsetek umownych od wierzytelności za okres od 15 września 2016 r., to w tym zakresie odpadała przyczyna umorzenia postępowania w sprawie i w związku z tym, co do żądania zasądzenia wspomnianych odsetek należało uchylić zaskarżone postanowienie.

Gdy chodzi o skargę kasacyjną pozwanego, to podniesiony w niej zarzut naruszenia art. 386 § 3 w związku z art. 355 k.p.c. oparty na założeniu, że brak było podstaw do umorzenia postępowania w sprawie, należało ocenić jako bezzasadny. Uszło uwagi pozwanego, że na wypadek, w którym doszło już – po wyczerpaniu postępowania co do weryfikacji wierzytelności dłużnika przewidzianego w prawie restrukturyzacyjnym prawo to przewiduje szczególną regulację co do kwestionowania wierzytelności objętych spisem wierzytelności,

poza którą kwestionowanie takie zgodnie z zasadą jednotorowości dochodzenia roszczeń należy uznać za niedopuszczalne, chociaż spis wierzytelności nie korzysta z przymiotu powagi rzeczy osądzonej. Według art.102 ust. 3 i 4 Prawa restrukturyzacyjnego, dłużnik może żądać ustalenia że wierzytelność objęta zatwierdzonym spisem wierzytelności nie istnieje, albo istnieje w mniejszym zakresie w odrębnym procesie (art. 189 k.p.c.), jeżeli złożył sprzeciw co do ujęcia wierzytelności w spisie wierzytelności, natomiast po nadaniu klauzuli wykonalności wyciągowi z zatwierdzonego spisu wierzytelności zarzut, że wierzytelność objęta spisem nie istnieje albo istnieje w mniejszym zakresie, dłużnik może podnieść w drodze powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Oznacza to, że wbrew twierdzeniom pozwanego zawartym w skardze kasacyjnej w sprawie zachodziła podstawa do umorzenia postępowania z punktu widzenia możliwości obrony interesu prawnego pozwanego, wobec czego zarzut naruszenia art. 386 § 3 w związku z art. 355 k.p.c. należało uznać za bezzasadny i tym samym oddalić skargę kasacyjną pozwanego.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 i art. 398¹⁴ oraz art. 108 § 2 w związku z art. 391 §1 i z art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy, orzekł, jak w sentencji.

Monika Koba

Dariusz Dończyk

Karol Weitz

[SOP]

[r.g.]